

JAGERFLYKJØP O

Man sprer nå følgende myte om Luftforsvaret: Det er pro-amerikanske og vil velge kandidat nærmest på autopilot. Men det stemmer ikke. Det er derfor grunn til å spørre: Er det fordi dagens luftforsvar har kunnskap og kompetanse at de må ufarliggjøres?

AV ÅGE HAMANG

Debatten om "århundrets" flykjøp råder i stor grad synsere, lobbyister og bedrevitere grunnen og ikke de som egentlig sitter på kunnskapen om hva disse flyene er gode for. Fagfolkene har fått munnkurv, nettopp fordi enhver lekkasje før en avgjørelse er tatt vil avstedkomme et hylekor med beskyldninger om konkurransevidning. Særlig ser det ut til å gjelde om noen skulle finne på å si noe positivt om det amerikanske flyet. Det blir også gjort iherdige forsøk på å nærmest stigmatisere personellet i Det norske luftforsvaret og skape et bilde av "pro-amerikanske marionetter" som man for all del ikke må høre på. For hva kan vel disse luftforsvarsfolkene om luftoperasjoner?

Ufarligjøring

Bør man i det hele tatt tvile på at Luftforsvarets, som under annen verdenskrig ble tuftet på luftkamp og operasjoner i første linje og som under hele den kalde krigen var blant de fremste i NATO når det gjaldt luftforsvar, er mest

kompetente til å velge jagerfly? Finnes det bedre total kompetanse til dette her i landet enn kombinasjonen Luftforsvaret, Forsvarets Forsknings Institutt, Forsvarssjefen med staber og Forsvarsdepartementet? Det er grunn til å spørre: Er det fordi dagens luftforsvar har den reelle kunnskapen og spisskompetansen at de må ufarliggjøres?

Bred debatt

Selvsagt er det ønskelig at vi får en bred og åpen debatt om formål og realiteter rundt et så stort og viktig prosjekt. Men en slik debatt får

man ikke når enkelte i pressen henger ut de som har mest greie på disse tingene eller unngår å bruke disse.

Det blir heller ikke en real debatt når skribenter og deler av pressen bidrar til å skape myter ved å underslå og bagatellisere svakheter ved den ene kandidat, mens man leter med «lys og lykter» etter mer eller mindre reelle svakheter hos den andre. Svært ofte dukker det opp påstander der nærmere undersøkelse viser at fakta er snudd på hodet, slik at påstanden i beste fall er en ubevisst omgåelse av fakta. Dette

Eurofighter er nå ute av den norske konkurransen. Men for 10 år siden var det også en konkurranse i Norge som ikke ble avsluttet. - Det var det etter min mening ganske sannsynlig at Luftforsvaret ville anbefalt Eurofighter selv om det da fantes andre mulige kandidater, også amerikanske, den gangen, fremholder Åge Hamang.

G MYTESKAPERE

går både på flyenes spesielle egenskaper; ytelse, pris og levetidskostnader. Men slik blir det ofte når «vinklingen» er bestemt på forhånd.

Eurofighter

Dersom man hadde foretatt flyvalget et titalls år tidligere, er det etter min mening ganske sannsynlig at forsvarsgrenen ville anbefalt Eurofighter selv om det da fantes andre mulige kandidater, også amerikanske. Dette vurdert ut fra tidligere lederbakgrunn i Luftforsvaret på det aktuelle tidspunktet. Så mye for å være USA frelst. Den gangen var det kun et fly som hadde et høyere potensial enn Eurofighter, og det var den amerikanske F22. Men det flyet var ikke en aktuell kandidat. Flyet representerte ny teknologi som USA ville beholde for seg selv. Samtidig var flyet uforholdsmessig dyrt. Ingen av dagens kandidater var enda blitt en faktor som man

kunne regne med.

Dagens amerikanske kandidat, F35, er i stor grad konstruert med F22 som lesst. Slik sparte man store utviklingskostnader. Man behøver ikke være flykonstruktør for å se likheten mellom de to. F22 ble spesialbygget til å være suveren i kun luft-til-luft rollen. F35 er konstruert som ett multirollefly som den svenske JAS Gripen.

Ikke bombefly

Som tidligere jagerflyger finner jeg det merkelig at noen selvopplevte eksperter stadig stempler den amerikanske kandidaten som bombefly, siden ett av de bastante konstruksjonskriterier for flyet er at det skal være minst fire ganger bedre i luftforsvarsrollen enn de dominerende jagerflyene i dag. Altså fire ganger bedre enn vår gamle, men fremdeles spreke F16. Dessuten enda bedre i en rekke andre roller som også gjør overlevelsespotensialet meget høyt.

Burde ikke overlevelse være ett avgjørende kriterium når unge menn og kvinner sendes ut på farlig oppdrag for å ivareta våre interesser? Begge flyene ser ut til å ha potente egenskaper i så måte, også innen begrepet multirollefly.

Folkevalgte

Men det kan allikevel være avgjørende forskjeller i stridseffektivitet eller evner til å utføre alle rollene som vil bli tildelt de nye flyene. Etter min mening er det bare ekspertteamet som sitter på alle opplysningene som kan avgjøre dette seriøst. Det sammen må sies om vurdering av levetidskostnader og andre avgjørende faktorer. Jeg setter min lit til at ekspertteamet i det aktuelle kampflyprosjektet gjør et godt og riktig valg for landet vårt, og jeg er overbevist om at kampflyprosjektet ikke har noen annen agenda enn nettopp det. Det har heldigvis også vært uttalelser fra sentrale folkevalgte om at det er forstått, at de vil høre på prosjektet men ikke på selvopplevte eksperter, synsere og bedrevitere.

Prosjektets team av eksperter som består av over 40 mennesker med forskjellig bakgrunn, vurderer nå alle pluser og minuser med den svenske JAS Gripen og den amerikanske F35 Lightning II. Det Luftforsvaret jeg kjenner vil velge det beste flyet til å ivareta både oppgaver og overlevelse over tid. Overlevelse betyr her også utholdenhet. Det vil avskrekke aggressive handlinger mot landet best. Å velge noe annet ville være absurd. Om det blir svenske JAS eller amerikanske JSF gjenstår å se. ●

Generalmajor Åge Hamang er tidligere jagerpilot og har dessuten ledet større luftoperasjoner både i inn- og utland.